

KARLOS GIL

DE KERN

HOUDT GEEN

STAND

KARLOS GIL

DE KERN HOUDT
GEEN STAND

07.03—31.05.2026

**Het hedendaagse
leven is een daad
van necromantie.**

RADIUS presenteert een solotentoonstelling van Karlos Gil rond de première van zijn nieuwste film, *The Centre Cannot Hold*. *The Centre Cannot Hold* is een meeslepende cinematografische reis door de geologische en kosmische diepe tijd van olie, waarin de planeet een oppervlak is dat meedogenloos wordt doorboord voor de winning van fossiele brandstoffen. De film neemt ons mee naar verschillende locaties die worden gekenmerkt door extractivisme: van Los Angeles tot de Verenigde Arabische Emiraten, van Koeweit tot Oman, en voert ons naar bizarre landschappen waar geopolitieke macht zich concentreert en ingezet wordt. *The Centre Cannot Hold* is een hybride tussen een theoretische verhandeling, een documentaire, een sciencefictionfilm, geopolitieke demonologie en esoterische archeologie, en is een meditatie over de necrologische wereld van de moderniteit: het winnen van dood organisch materiaal dat wordt omgezet in een energetisch en materieel product, terwijl ecosystemen worden vernietigd, inheemse volkeren ontheemd, natuurlijke hulpbronnen geprivatiseerd, de daaruit voortvloeiende vervuiling ziek maakt en de temperaturen op aarde verder stijgen.

Ondanks de miljoenen jaren die nodig waren om olie en gas te vormen, en ondanks de negatieve ecologische gevolgen, worden ze in razend tempo gewonnen om de economische groei aan te jagen en de economie van fossiele brandstoffen te bestendigen. Deze spanning tussen diepe geologische tijd en versnelling creëert een relatie met de planeet die gebaseerd is op een eenzijdige, vernietigende en megalomane manier van handelen: onteigening, uitputting, accumulatie en degradatie. Fossiele brandstoffen tonen hoe onze relatie met de aarde voortkomt uit eeuwenlange privatisering van natuurlijke hulpbronnen, onderwerping van zowel menselijk als niet-menselijk leven, en een eindeloze zoektocht naar nieuwe bronnen van rijkdom.

Olie beschrijft de ecologische ineenstorting van onze planeet. Het smeert machtsstromen, terwijl alles wat het materieel voortbrengt vergaat. Olie, in zijn vele transformaties en toepassingen – brandstof, militaire technologie, kleding, farmaceutica, kunststoffen, meststoffen, cosmetica, asfalt, zonnepanelen, enzovoort – dringt door in elk aspect van ons begrip van de wereld, ons zelfbeeld en ons collectieve bewustzijn. Vloeibaar, ondoorzichtig en ontvlambaar: olie is zowel het omhulsel als de kern van onze materialen en metaforen, en vormt de basis van het kapitalisme zelf — een ecologie van degradatie en dood.

The Centre Cannot Hold is een aardse meditatie over wat Reza Negarestani – wiens boek *Cyclonopedia: complicity with anonymous materials* (2008) een grote inspiratiebron voor de film was – ‘ontgronding’ noemt: het proces waarbij een solide lichaam – de Aarde – wordt aangetast door de samenhang van haar oppervlakken te verstoren – oliebooringen. Van de esoterie van de woestijn tot de voortdurende doorboring van het oppervlak van Los Angeles; van de torenhoge, door olie aangedreven wolkenkrabbers van Abu Dhabi

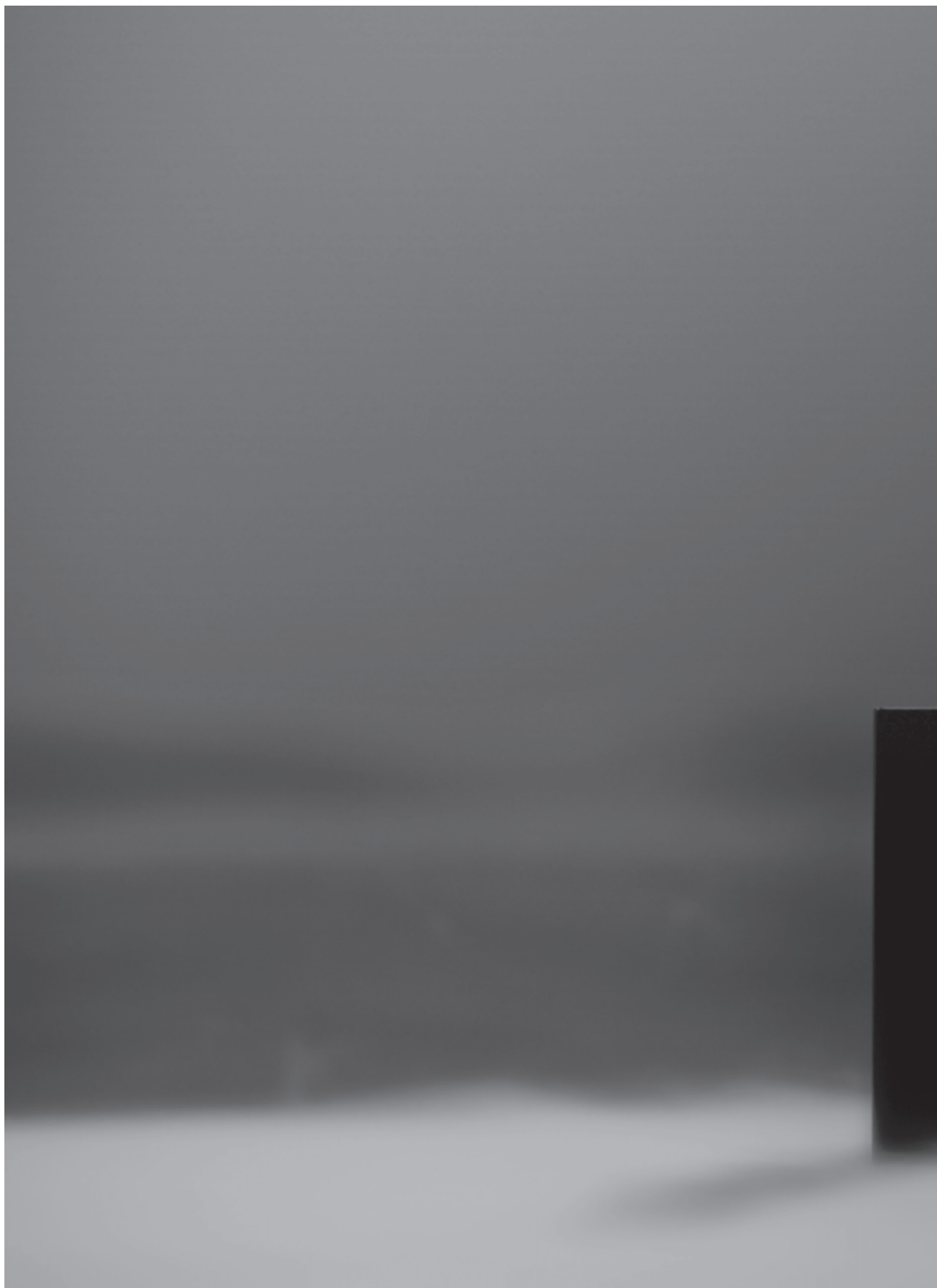
tot een zonsverduistering boven de Mauritaanse woestijn, wereldwijd vormt olie een verhaal van ineenstorting. Ruw, glad en scherp: olie is de niet-menselijke drijvende kracht van het Antropoceen.

Gil zet de reis naar de diepe geologische tijd en de millennia oude geologie voort met een reeks heliografieën uit de serie *Vortex* (2025-doorlopend). Deze bestaan uit beelden van het binnenste van IJslandse hydrothermale vulkanen, vastgelegd door middel van heliografie: een vroege fotografische techniek waarbij zonlicht gebruikt wordt om beelden vast te leggen op een metalen plaat die is gecoat met bitumen (een bijproduct van aardolie). Diep in de Eyjafjörður-fjord in IJsland stoten onderzeese vulkanen stoom uit in een zeegebied dat aan het menselijk oog onttrokken is. Onderzeese vulkanen bevinden zich vaak in de buurt van tektonische platen en zijn geologische getuigen van extreme, donkere ecosystemen die worden aangedreven door chemosynthese. De vulkanen rijzen op uit de diepzee en zijn oeroude formaties van de bruisende aardkorst. Ondanks dat ze moeilijk te bereiken zijn, zijn ze steeds vaker het doelwit van mensen die wetenschappelijk onderzoek doen en de mogelijkheden bekijken voor de exploitatie van minerale bronnen en hernieuwbare geothermische energie. Zo worden nieuwe grenzen opgezocht door de energiesector en nieuwe grondstoffen voor het kapitalisme gevonden in een van de oudste geologische gebieden op aarde.

De heliografieën, behandeld met thermochrome patina's en gedrukt op stalen en koperen platen, zijn een alchemistisch hoogstandje: door middel van zonlicht drukken ze af wat het zonlicht niet bereikt. *Vortex* legt de opstijgende rookwolken van de vulkanen vast, vermengd met kleuren die worden geproduceerd door de verschillen in lichtgolven in de IJslandse lucht. *Vortex* is fascinerend en cryptisch en brengt ons dicht bij een esthetiek van diepe geologische tijd.

In zijn praktijk onderzoekt Karlos Gil ideeën over de natuur en haar transformatie gedurende een lange geologische periode, om de ‘andersheid’ van de wereld om ons heen te verkennen. Zijn werk onderzoekt de complexe en vaak tegenstrijdige manieren waarop mensen zich verhouden tot de natuurlijke wereld. Gil verweeft zijn kunstwerken met gecodeerde verhalen uit sciencefiction, occultisme, undergroundcultuur, nihilisme, mythologie en industriële evolutie. Zo reflecteert Gil op een expliciet besef van de ‘val van de tijd,’ decadentie, verval en veroudering, en biedt perspectieven van waaruit we de toenemende decadentie kunnen begrijpen die de ecologische ineenstorting verergert waardoor het kapitalisme gewaarborgd blijft.

Deze tentoonstelling voert ons door landschappen van energieproductie, woestijnvorming, kosmische ontstaansgeschiedenis en ecologische uitputting, en roept op tot een bewuste geologische relatie met de wereld en emotioneel verzet tegen de onomkeerbare planetaire configuraties die het extractivisme teweegbrengt.

Diep in de aardkorst liggen miljoenen jaren aan niet-menselijk leven opgesloten in sedimentlagen. Zonder zuurstof en onder precieze hitte en druk voltrekt zich een geologisch wonder: eerst ontstaat kerogeen, dan koolwaterstoffen en uiteindelijk olie en gas. Langzaam stijgen ze op naar poreuze gesteenten, waar ze milennialang rusten, tot ze door de boor worden gewekt. Elke perforatie is een kleverige slag van bevrijding. Vloeibare en tot gas verworpen dode materie wordt tot leven gewekt door een mechanische reanimatie van de pomp. Zestig miljoen jaar prehistorisch zeeleven wordt binnen enkele seconden in één olievat gegoten. Transformatie is onvermijdelijk. Geraffineerd, gescheiden, gedestilleerd: olie wordt omgevormd tot een eindeloze reeks materialen die de hele planeet doordringen. Kijk om je heen. Raak je kleding aan. Haal je eten uit de verpakking. Slik die pil. Het hedendaagse leven is een daad van necromantie.

De necromantische alchemie die dode materie omzet in de energetische en materiële basis van het leven op aarde kan niet ontsnappen aan haar morbide eindigheid. Zodra olie en gas aan de oppervlakte komen, begint de klok van de dood te tikken: debodem raakt vergiftigd, de lucht vervuult, levensvormen worden verdreven. Er wordt gemorst, gelekt, weggegooid. Het spook van de niet-menselijke prehistorie vervloekt alles wat het aanraakt, als de wraak van een geest. Ondertussen markeren de brandende gasfakkels dit ambivalente mortuarium: opgraving en begraven vinden hier paradoxaal genoeg gelijktijdig plaats. De toekomst wordt in elke oliebron tenietgegaan. Geen enkel olieveld kan ooit tot zijn oorspronkelijke ecologische staat worden hersteld. Olielozingen kunnen nooit volledig worden opgeruimd. Olie doordrenkt alles, sijpelt door elke laag heen en verspreidt zo zijn vluchtige, dodelijke ruwheid.

Oliewinning is het perfecte voorbeeld van het kapitalisme, waar de productie van leven structureel berust op de productie van dood.¹ Olivelden zijn landschappen van privatisering, omheining, ondoorzichtigheid en verdoving. In enclaves ver verwijderd van menselijk leven op het land of in de zee vereisen deze monumentale winningsplaatsen de afsluiting en omheining van uitgestrekte gebieden. De verdringing van menselijk en dierlijk leven, evenals de vergiftiging van gemeenschappelijke hulpbronnen waar zij afhankelijk van zijn, is onvermijdelijk. Petro-extractivisme is het logische gevolg van eeuwenlange ecologische vereenvoudiging, landroof en de integratie van menselijk en dierlijk leven in productieketens.² Een animistische verhouding tot de aarde is reeds vermorzeld door de materialistische ecologie van het kapitalisme, gekenmerkt door kapitaalaccumulatie, het streven naar macht en de productie van natuur als een extern, beheersbaar en reduceerbaar object.³ Oliepijpleidingen transporteren hem als een necrofiele rizoom.

Olie is alomtegenwoordig en almachtig, en vertelt het verhaal van de door de mens veroorzaakte transformatie op aarde. Zoals Reza Negarestani stelt: "Olie is het smeermiddel waardoor alles in beweging blijft, en de circulatie ervan bepaalt geopolitieke conflicten zodanig dat gebeurtenissen eerder door olie dan door tijd worden beïnvloed."⁴ De oliepomp fungeert als een geoliede metronoom die de versnelling van de olietijd aandrijft: een tijdperk van materiële overvloed en onvermijdelijk verval. Elk olievat is een vat van eschatologie.

Elke boring tast de integriteit van de aarde aan. Olieboringen openen poorten naar de necropolissen van fossiele brandstoffen, en verstoren tegelijkertijd de gladheid van het aardoppervlak. Het uithollen van de aarde wordt gelegitimeerd door de groeiende energievraag die technologische versnelling vereist. Maar deze extractie leidt onvermijdelijk tot verval en "schept een wereld waarin macht slechts kan bijdragen aan de degeneratie van de formatie tot een eindeloze afvalberg."⁵ In de veertiende eeuw speculeerde de scholastieke filosoof en wiskundige Henry van Langestein over het ontstaan van leven uit rottend dode materie.⁶ Hoewel dit door de evolutietheorie is weerlegd, biedt het een relevante metafysische lens op olie: is fossiele winning niet zo alomvattend en ingrijpend geweest dat de mensheid wellicht een uniek zelfbewustzijn heeft ontwikkeld, dat van een petrologische soort, geboren uit het doorboorde karkas van de planetaire ecologie?

Door *ontgronding* verandert de aarde in een opgravingsite, waar olie een opstand tegen de zon mogelijk maakt. Via fotosynthese wordt zonne-energie opgeslagen in niet-menselijke organismen die uiteindelijk olie vormen. Eeuwenlange zonne-energie wordt door sedimentatie en stratificatie diep in de aarde opgesloten, om vervolgens door de boor te worden bevrijd. Net als de zon verwarmt en voedt olie bij verbranding, terwijl het tegelijkertijd zijn eigen uitputting aankondigt. Door oeroude zonne-energie uit de aarde te halen, wordt de energetische hegemonie van de ster betwist door haar aardse resten. Olie is de duistere stoffelijke resten van de zon.⁷ Ook olie kan de aarde opwarmen tot die verdwijnt, maar in een fractie van de tijd die de zon nodig heeft om de aarde in vijf miljard jaar te verzwelgen. Zo wordt de diepe geologische en kosmische tijd versneld in een ultieme daad van antropocentrisme: het einde van de planeet zal niet worden bepaald door de ster die haar tot leven bracht, maar door haar nakomelingen. Elke zonsverduistering is zo een voorbode van de fantasie van een aanstaande vadermoord.

De hegemonie van olie als verteller van de planeet plaatst ons in wat Hegel een *ongelukkig bewustzijn* noemde. Als energetische macht heeft olie de materiële normen en geneugten van het hedendaagse leven mogelijk gemaakt, ten koste van ecologische verwoesting en geweld. We zijn ons bewust van deze tegenstrijdigheid. We genieten van wat het ons kan bieden, terwijl we een diep ongemak voelen. Toch weten we niet goed hoe we dit moeten overwinnen: we kunnen ons nauwelijks een wereld zonder olie voorstellen.

Er kan niet meer worden samengevoegd dan er uit elkaar wordt gehaald. Thermodynamica onthult de fundamentele entropie van het universum: een onomkeerbare beweging van orde naar wanorde. Elk ontgrond boorgat is een daad van onherstelbare aardse profanatie en kosmische entropie. Tegen deze achtergrond van kosmisch nihilisme en een afnemende aardse dynamiek, krijgen neoreactionaire hallucinaties wereldwijd politieke gestalten. "In een ontbindende en stervende kosmos eist de patriarchale Mens-God zijn laatste waanzinnige privileges op, en bouwt hiërarchieën en hallucinaties van grootsheid op in een wanhopige poging zijn wankel en monsterlijk lichaam bijeen te houden. Als alles betekenisloos wordt en alles uiteenvalt, en de Mens achterblijft als een keizer van stof, rest hem niets anders dan heerschappij."⁸

Olie, Axis Mundi: ons universele, symbolische en fysieke brandpunt waar hemel, aarde en de onderwereld elkaar ontmoeten.⁹ Het donkere bloed dat door het hart van onze materiële constructies stroomt. De smeerolie voor de mechanistische wereldvorming van het kapitalisme. Het smeert net zo goed als het roest, want entropie is onvermijdelijk. Van stof tot stof, van as tot as. Dit is echter geen louter nihilistische constatering. In ons ongelukkige bewustzijn weerklinkt een roep tot handelen. Kunnen we ons verzoenen met de duisternis van olie? Kunnen we het ons veroorloven om dat niet te doen? Olie is weliswaar de zetel van hegemoniale macht, maar kan deze ook ondermijnen door de vervorming van het oppervlak, de verstoring van gladheid en de ondergrondse aanwezigheid. Olie verandert de aarde van een samenhangend Geheel tot Ontgrond — en opent daarmee andere vragen over het aardse bestaan. Wie mag daarover beslissen? Dat is het dilemma. Wat echter onvermijdelijk blijft, is een omhelzing van de duisternis, want

“[...] Mysterie en manifestaties
komen voort uit dezelfde bron.
Deze bron wordt duisternis genoemd.
Duisternis binnen duisternis.
De toegangspoort tot al het begrip.”¹⁰

Tekst door Sergi Pera Rusca

¹ Silvia Federici, ‘Ecologies of Care: A Conversation’, *e-flux journal*, issue #157, oktober 2025.

² Fábio Zuker, ‘Ashes to Ashes: On Combustion and Tyranny’, *e-flux journal*, issue #137, juni 2023.

³ Jason W. Moore, *Capitalism in the Web of Life. Ecology and the Accumulation of Capital* (Verso, 2015), 4.

⁴ Reza Negarestani, *Cyclonopedia: Complicity with Anonymous Materials* (re.press, 2018), 26.

⁵ Ibidem, 182.

⁶ Reza Negarestani, ‘Undercover Softness: An Introduction to the Architecture and Politics of Decay’, in *Collapse Volume VI*, ed. Robin Mackay (Urbanomic, december 2012).

⁷ Negarestani, *Cyclonopedia*, 130.

⁸ Gruppo di Nun, *Revolutionary Demonology* (Urbanomic, 2022), 25.

⁹ Mircea Eliade introduceerde het concept *axis mundi* binnen de vergelijkbare mythologie in de jaren vijftig.

¹⁰ Laozi, *Tao Te Ching*, 4e-3e eeuw v.Chr.

KARLOS GIL: DE KERN HOUDT GEEN STAND

07.03—31.05.2026

KARLOS GIL: DE KERN HOUDT GEEN STAND

Curator: Sergi Pera Rusca

Tekst: Sergi Pera Rusca

Vertaling: Mirjam Linschooten

Campagnebeeld & Grafisch Ontwerp: Minhu Jun

Technisch Ontwerp en Uitvoering: Menno Verhoef

Audiovisueel Design en Uitvoering: Stefan Bandalac/SBAE

Algemene Technische Ondersteuning: Bergur Anderson,

Martina Farrugia, Mendel Nieuwdorp, David Tiemstra

RADIUS TEAM

Stagiair Assistant Curator: Maria Maia Gonçalves Balz

Kantoormedewerker, Administrateur & Host Coördinator: Megan Boender

Projectleider Productie: Sophie Huijbregts

Projectleider Educatie: Andrea Koll

Directeur en Curator: Niekolaas Johannes Lekkerkerk

Curator: Sergi Pera Rusca

Junior Programmamaker: Bobbi Jelgerhuis Swildens

Projectleider Communicatie & Publiek Programma: Daan Veerman

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt met de steun van het Mondriaan Fonds, de Gemeente Delft, de Ambassade van Spanje in Nederland en de Spanish Agency for International Development Cooperation (AECID), en Acción Cultural Española (AC/E).

JAARPROGRAMMA 2026

JIJ EN IK ZIJN AARDE—OP WEG NAAR EEN AARDSE POLITIEK

Hoe kan deze Aarde blijven draaien? Het lijkt erop dat de wereld onvermoeibaar blijft versnellen en dat de Aarde voortploetert, uitgeput en volkomen onverschillig voor het handelen van de mens. Al lijkt deze laatste niet geheel ongevoelig voor de manier waarop de fossiele brandstoffen verbrandende mens haar metabolisme, de biosfeer, blijft verstoren. Tot nu toe is de Aarde de enige planeet waarvan bekend is dat er leven op voorkomt, en of we dat nu leuk vinden of niet, voorlopig is de Aarde de plek waar we ons standpunt innemen, als bewoners van de kritieke zone die we de biosfeer noemen—de steeds smaller wordende bandbreedte waarin het leven kan voortbestaan. Kortom, we zijn aan de Aarde gebonden maar weten ons geen houding te geven, zoals de overleden wetenschapsfilosoof Bruno Latour zou hebben gezegd.

Tegen die achtergrond presenteert RADIUS in 2026 het programma JIJ EN IK ZIJN AARDE, rond de centrale vraag "Waar kunnen we landen?". Aan de hand van een vijftal tentoonstellingen, een uitgebreid publieks- en educatieprogramma, onderzoeken we samen met kunstenaars en andere belanghebbenden nieuwe samenstelling en mogelijkheden van het leven in de kritieke zone—de dunne en dynamische laag op het oppervlak van de Aarde, waar al het leven samenhangt met gesteente, bodem, water en lucht. Voorbij een uitsluitend wetenschappelijke definitie onderstreept dit jaarprogramma—in navolging van filosoof Bruno Latour—de kritieke zone als een ecologisch en politiek concept, om zo nadruk te leggen op zowel de kwetsbaarheid als de verbondenheid van het leven in het licht van klimaatverandering.

HET LEVENDE LATEN OPVLAMMEN

De reis van de mens als relatieve laatkomer in de geschiedenis van het levende valt niet te beschrijven, maar kan toch in één zin worden samengevat: het leven leefbaar en de wereld bewoonbaar maken. Recent is in het ecologische denken het besef ontstaan, wat andere volken al dagelijks in praktijk brengen in hun relatie met het levende, dat het leven voor de mens alleen leefbaar is als het ook leefbaar is voor het weefsel van het levende als geheel. Dat de wereld uitsluitend leefbaar voor ons kan zijn als die dat ook is voor de andere levende soorten, want we zijn niet meer dan een knooppunt van relaties verweven met andere levensvormen.

Met die gedachte in het achterhoofd ontwikkelen we het jaarprogramma JIJ EN IK ZIJN AARDE, om in tijden van geopolitieke spanningen en toenemende maatschappelijke polarisatie het gesprek aan te blijven gaan over

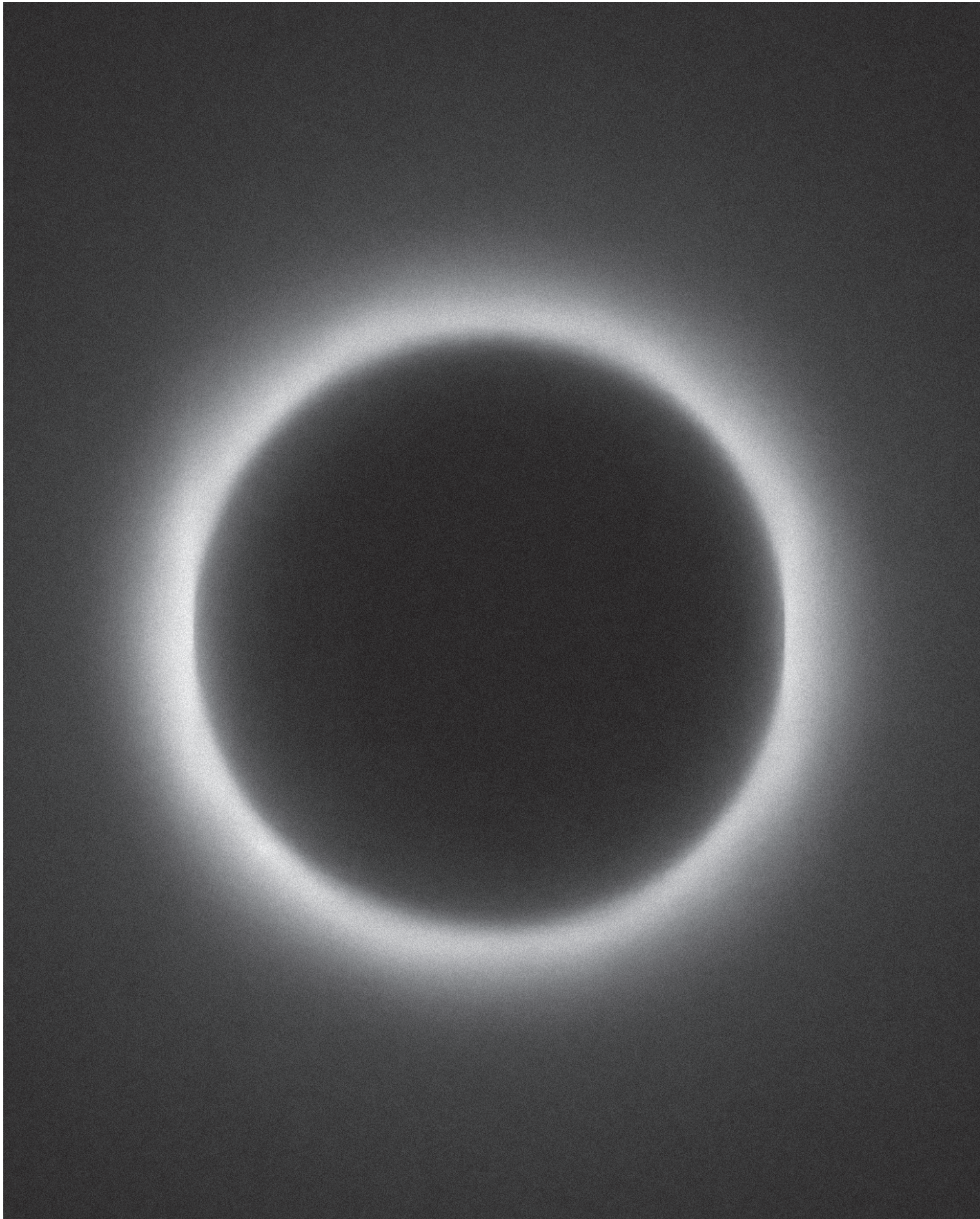
gedeelde grond en het belang van een open samenleving. Juist wanneer de politieke aandacht lijkt af te dwalen van de klimaatproblematiek en daarmee het verdedigen van onze veelsoortige leefomgeving, willen we met dit programma gezamenlijk de wereld optillen om haar terug op haar as te zetten—noem het een ecologische actiehefboom om het levende op te laten vlammen. Maar het gevoel van onmacht en wanhoop overheerst, ondanks dat de burgermaatschappij sterk de noodzaak voelt om het heft weer in handen te nemen. Het probleem zit hem in het doorgeefluik tussen onze handen en de wereld. We hebben ideeën en handen nodig, en dan vooral ideeën die passen bij de beschikbare handen.

OVER DE ROL VAN KUNST ALS VOERTUIG

In ons cultuurgebied is de gedachte dat we onderling afhankelijk zijn en verwant aan de rest van het levende inmiddels gemeengoed, maar waarom staat het levende dan niet centraal in het collectieve aandachtsveld, in het politieke veld van wat ons als samenleving boven alles bezighoudt, en soms zelfs niet in het hedendaagse ecologische denken? Omdat wij onszelf in ons culturele zelfbeeld niet zien als levend wezen.

Met het jaarprogramma JIJ EN IK ZIJN AARDE willen we dit gebrek aan menselijk verwantschap met de leefomgeving herbezien, met name door de valse tegenstelling van mens tegenover 'natuur' te overstijgen. We doen dit aan de hand van het werk van kunstenaars die—in navolging van de definitie van Gabriëlle Hecht—hun praktijk en werk inzetten als "voertuig" om tot nieuwe verbintenissen tussen de mens en de Aarde te komen, beschouwd vanuit het idee van onderlinge afhankelijkheid. Het verhaal van klimaatverandering is allesomvattend en wordt doorgaans beschouwd als te groot en abstract. Kunst kan in die zin dienen als voertuig, enerzijds door te bewegen tussen tijdsschalen, door complexe systemen bereikbaar te maken, en gebeurtenissen die onze vermogens te boven gaan tastbaar en invoelbaar te maken. Anderzijds stelt kunst ons in staat om de beweging te maken van verbeelding naar handelingsperspectief—zonder verbeelding geen zicht op een toekomst die wel gewenst is.

Met het programma JIJ EN IK ZIJN AARDE ontwikkelt RADIUS een tegenpunt voor de middelpuntzoekende kracht van het dominante verhaal van het Antropoceen—waarin de uitzonderlijkheid van een bepaald, losgezongen menstype centraal staat—door middelpuntvliedende verhalen te vertellen die de enorme ongelijkheden voortgebracht door verschillende krachten die onze planeet veranderen erkennen.

RADIUS
Centrum voor Hedendaagse Kunst en Ecologie
Kalverbos 20, 2611 XW, Delft, Nederland
info@radius-cca.org
www.radius-cca.org